

Ключові слова: заповідальний відказ, нотаріус, правозастосування, нотаріальна практика, тлумачення заповіту.

Ключевые слова: завещательный отказ, нотариус, правоприменение, нотариальная практика, толкование завещания.

Key words: legate, notary, application of law, notarial practice, interpretation of will.

ЗАВАЛЬНЮК СЕРГІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ХАРАКТЕРИСТИКА УЯВНИХ І РЕАЛЬНИХ ПРОГАЛИН У ЦИВІЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ В КОНТЕКСТІ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ВИЗНАЧЕНЬ ЩОДО ЦИХ ЯВИЩ: СПРАВЖНІ І НЕСПРАВЖНІ ПРОГАЛИНИ

В юридичній науковій літературі виділяють класифікацію поділу прогалин у цивільному законодавстві залежно від погляду на необхідність врегулювання правовідносин цивільним законодавством. Найчастіше за таким поділом виділяють уявні і реальні прогалини, проте в науковій доктрині деякі науковці досліджуючи це саме явище використовують інші терміни, зокрема прогалини у законі і прогалини поза законом, що в свою чергу призводить до дослідження цього самого явища, фактично цієї ж самої класифікації і цих самих видів, але з використанням іншого підходу.

Можна підтримати точку зору тих авторів, які цілком справедливо вважають, що немає ніяких підстав вважати несправжною прогалиною повну відсутність нормативного акту, що вище названо «уявною» прогалиною, тобто менш справжною, ніж неповнота існуючого акту. Терміни «справжня» і «несправжня» в цьому випадку можуть лише дезорієнтувати практику по виявленню, заповненню та подоланню прогалин [4, с. 50].

Німецький цивіліст Е. Цительман є основоположником концепції поділу прогалин на «справжні» і «несправжні» (хоча по суті той самий поділ що й «уявні» і «реальні»). Він стверджував, що у «несправжніх» прогалин немає особливих, відмінних від загальноприйнятих правил тлумачення закону [1, с. 108], в той час як «справжні» прогалини присутні, коли законом щось не передбачено чи не врегульовано, що унеможливує прийняття рішення суб'єктом правозастосування, в той час, коли таке рішення повинно бути прийняте; а також у випадку, коли воля законодавця в нормативно-правовому акті є зрозумілою, але в її межах наявні декілька варіантів для прийняття рішення, і законодавець не вказує, якому саме слід надати перевагу [2, с. 32; 3, с. 40]. В наступних наукових дослідженнях вчені-юристи зводили свої

роздуми до підтримки або заперечення «справжніх» і «несправжніх» прогалин запропонованих Е. Цительманом.

Також складно цілком погодитись з поглядами В.В. Лазарева, який хоче розповсюдити концепцію уявних і реальних прогалин на загалом всю доктрину про прогалини, так як за таких умов, як вже було зазначено вище, цілком зникає сенс розглядати уявні прогалини: згідно «широкому» підходу до розуміння природи прогалини, взагалі, заперечується існування уявних прогалин. На цей рахунок слушною є позиція Л. Успенського, що прогалини можуть існувати виходячи з змісту певних норм права, але виходячи з загального змісту законодавства, загального духу законів, такі прогалини підлягають заповненню [5, с. 31]. Такий самий підхід застосовується і до розуміння поняття прогалини у законодавстві, так, науковці користуються «вузьким» підходом до визначення природи прогалин, тобто як прогалина у позитивному праві.

В рамках дослідження такої класифікації прогалин у цивільному законодавстві, корисно розглянути альтернативні підходи до вивчення уявних та реальних прогалин, тим паче, деякі юристи-науковці заперечують ототожнення названих термінів, видів прогалин.

Список використаної літератури:

1. Клім С. І. Класифікаційна характеристика прогалин у цивільному праві України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція : зб. наук. праць. 2010 – 2012. Вип. 4. 244 с. С. 106-111.
2. Лазарев В.В. Пробелы в праве (Вопросы понятия пробелов и критика теорий беспробельности права). Казань: Издательство казанского университета. 1969. 95 с.
3. Лазарев В.В. Пробелы в праве и пути их устранения. М.: Юрид. лит., 1974. 184 с.
4. Уранский Фарид Рубинович. Пробелы в праве и способы их восполнения в правоприменительной деятельности: диссертация кандидата юридических наук : 12.00.01. Москва. 2005. 192 с.
5. Успенский Л. Очерки по юридической технике. Ташкент. 1927. 219 с.

Ключові слова: уявні прогалини, реальні прогалини, прогалини в цивільному законодавстві, види прогалин.

Ключевые слова: мнимые пробелы, реальные пробелы, пробелы в гражданском законодательстве, виды пробелов.

Key words: imaginary gaps, real gaps, gaps in civil law, types of gaps.